

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA VĚTVIČKA

ROK V LESE

Obsah

1. Identifikační údaje.....	3
2. Obecná charakteristika školy	4
3. Pedagogická koncepce	5
4. Podmínky vzdělávání.....	7
4.1. Materiální podmínky	7
Hlavní zázemí školy	8
Vzdělávací venkovní prostory.....	9
Dřevojurta	9
Maringotka	10
4.2. Životospráva	10
Strava	10
Odpočinek.....	11
Pohyb.....	11
Vztah k přírodě	11
4.3. Organizace chodu.....	12
4.4. Řízení lesní mateřské školy větvička	13
4.5. Personální a pedagogické zajištění.....	13
4.6. Spolupráce s rodiči	14
4.7. Adaptace	14
4.8. Smíšená třída.....	16
4.9. Práce s předškoláky	16
4.10. Vzdělávání dětí od dvou do tří let	17
4.11. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami; vzdělávání dětí nadaných.....	17
5. Vzdělávací obsah	18
JÁ A MOJE TĚLO	18
JÁ A MOJE PSYCHIKA	20
JAZYK A ŘEČ.....	20
POZNÁVACÍ SCHOPNOSTI A FUNKCE, PŘEDSTAVIVOST A FANTAZIE	20
SEBEPOJETÍ, CITY, VŮLE.....	21
JÁ A LIDÉ KOLEM MĚ	22
JÁ A NAŠE SPOLEČNOST.....	22
JÁ A PŘÍRODA KOLEM MĚ.....	23
6. Organizace vzdělávání.....	24
7. Evaluační systém	255
8. Hospodaření lesního klubu Větvička	26
9. Členství v zastřešujících organizacích.....	26
10. Použitá literatura a prameny	277

1. Identifikační údaje

Název ŠVP pro PV: Rok v lese

Název a sídlo školy: Lesní mateřská škola Větvička,

Sídlo: Topolová 316/16, Koterov, 326 00 Plzeň

Zázemí LMŠ: arboretum Sofronka, Plzeň Bolevec, parc. č.: 2925/1 (lesní pozemek) LV č. 1 v katastrálním území Bolevec

IČ: 66363489

Zřizovatel školy: Koš, z. s., Západní 18, Plzeň 323 00

Jméno ředitelky: MgA. Bc. Veronika Formánková

Zpracovatelé: MgA. Bc. Veronika Formánková, Bc. Martina Morávková

Číslo jednací: 3/2019/LMŠV

Dodatky: platnost: od 1. 9. 2019

Kontakty:

Telefon: 603 430 253 (předsedkyně sdružení, ředitelka školy)

E-mail: skolkavetvicka@seznam.cz, verform@seznam.cz (ředitelka školy)

Web: www.skolkavetvicka.cz

Facebook: Dětská lesní školka Větvička

2. Obecná charakteristika školy

Lesní mateřská škola Větvička zahájila svůj provoz jako lesní klub (Dětská lesní školka Větvička, dále se v textu objevuje v souvislosti s klubem označení „školka Větvička“ nebo „lesní školka Větvička“) na jaře roku 2012. Vznikla jako reakce na stávající nabídku předškolních zařízení. Od počátku svého vzniku, po dobrém vzoru skandinávských a německých lesních školek, bylo směřováno k vytvoření alternativního stylu předškolního zařízení. V přírodě, udržitelným způsobem, s efektivním způsobem komunikace mezi dospělými a dětmi, s efektivním učením. S cílem předávat základním školám (nebo do domácích vzdělávání) děti syčené přirozenými podněty, vnímavé k sobě, ostatním členům skupiny i okolnímu dění. Děti s chutí se učit. Děti, které si převážnou část dne „v instituci“ volně hrají v přírodě.

Vznik školky byl nejen reakcí na zoufalý nedostatek volných míst v plzeňských mateřských školách, ale hlavně na potřebu zakladatelů umožnit svým dětem (a nejen jim) pravidelný a kvalitní kontakt s přírodou. Zakladatelům chyběla v Plzni taková mateřská škola, kde by se intenzivně pracovalo na výchově k udržitelnému rozvoji, kde by se výrazněji pracovalo na posílení sociálních vztahů mezi dětmi, podporovala jejich kreativita a neupřednostňovalo se množství získávaných vědomostí. Školka komunitní, kde jsou rodiče partnery vychovatelů a především školka zdravá – ať už prostředím nebo třeba podávaným jídlem.

Školka, kde se uplatňuje respektující výchova (systém Respektovat a být respektován), kde jsou děti – v míře úměrné svým potřebám - partnery dospělých a zároveň se učí být zodpovědné za své jednání. (Pro lepší sdělitelnost tohoto přístupu veřejnosti oznamujeme, že používáme ne „respektující“, ale „efektivní“ komunikaci.)

Větvička nebyla zakládána pedagogickými profesionály, postupem doby (s přibývajících zkušenostmi a získávaným vzděláním jejich tvůrců) se podařilo ustálit pedagogický koncept, vypilovat denní rytmus a pochopit potřeby provozu lesní mateřské školy, rodičů docházejících dětí a především dětí samotných.

Rámcem nejen pedagogického konceptu, ale veškerého dění ve Větvičce je vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR). Dotýká se všech vzdělávacích oblastí, ale i provozu školky. Čímž je dané i to, že při vzdělávání je dáván důraz na myšlení celostní a v souvislostech.

V roce 2018 splnila standardy kvality dané Asociací lesních mateřských škol. Od září 2019 byla Lesní mateřská škola Větvička (dále jen Větvička) registrována do sítě škol a školských zařízení. Větvička funguje

jako jednotřídní věkově smíšená třída s počtem 15 dětí na dva dospělé průvodce. Do školky dochází děti s různou úrovní docházky. Minimální docházka: 2x týdně, maximální: pět dní v týdnu.

Dětská lesní školka Větvíčka přijímá děti od tří let věku a děti do věku 6 let nebo děti s odkladem školní docházky. Děti mladší 3 let jsou přijímány po individuální konzultaci s pedagogy nebo ředitelkou školy.

Průvodci i ředitelka pečují o zázemí a organizačně technický chod LMŠ.

3. Pedagogická koncepce

Záměr vzdělávání v lesní mateřské škole Větvíčka koresponduje s RVP PV, tedy rozvíjet dítě tak, aby bylo v harmonii tři pilíře předškolního vzdělávání, tři jeho nejdůležitější cíle:

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí .¹

Citáty dvou osobností pedagogiky uvozují pedagogický záměr Větvíčky:

„Každé dítě by mělo mít svůj vlastní svět, kde jsou bábovičky z písku, luční kobylinky, vodní brouci, pulci, žáby, motýli, lesní jahody, třešně, žaludy, kaštiny, lezení po stromech, brouzdání se potokem, lekníny, veverka, netopýři, včely, morčata, štěňata, strniště, smrkové šišky, oblázky, písek, hadi, borůvky a sršni; a každé dítě, které o tento svět přijde, zároveň přijde i o nejlepší zdroj své výchovy.

Tím, že se s jednotlivými složkami tohoto světa seznámí, dostane se do styku s vnitřní harmonií přírody. Toto poučení je nenásilné, přirozené a celistvé.“

Luther Burbank²

„Život nedává nic zadarmo. Utečeš od praktického seznamování svých dětí s přírodou k pohodlnějšímu předávání informací pomocí slova a obrazů. Ušetřil sis čas, námahu a různé komplikace s deštníky, přepravou, bolením nohou, žízni a co já vím, čím ještě mohou děti obtěžovat rodiče na cestách za poznáním.

¹ RVP PV, MŠMT 2017

² Převzato z prezentace Venkovní činnosti v předškolním věku PhDr. Kateřina Jančaříkové, Ph.D.; Pro Větvíčku, Plzeň 7. 3. 2013

Dítě jsi ale trvale ochudil o hloubku skutečných pravdivých zážitků, o nedeforované chápání souvislosti mezi vším, s čím jste mohli přijít do kontaktu.“

Emilie Strejčková³

Metody a formy VUR vychází z konstruktivistické pedagogické teorie, která čerpá především z dětí samotných, je založená na aktivitě dětí a jejich činnosti – mluvíme o metodách aktivního či činnostního učení. Mezi metody a organizační formy vzdělávání ve Větvíčce patří:

- projektové učení;
- situační učení;
- místně zakotvené učení;
- zážitková pedagogika
- angažované učení⁴

Průvodci Větvíčky si uvědomují potenciál příběhů, proto jsou dětem poznatky zprostředkovávány nejen na základě paradigmatického módu (analýza, dedukce, fakta...), ale i narativního (založeného na intuici, příbězích, představách).⁵

Velký důraz je ale kladen na **volnou hru** v přírodě. Volná hra není volbou mezi hraním si a učením – jak je často vnímáno veřejností. Je bytím předškolních dětí. Tým průvodců Větvíčky je přesvědčen, že předškolní děti (resp. jejich denní program) jsou příliš řízeny, mají málo prostoru pro vlastní hru, objevování, pokusy.

Volnou hru jsme – pro potřeby diagnostiky dětí i vlastní pedagogickou práci – rozdělili na následující stupně:

praha = hra bez pomůcek, v přírodě, kdy partnerem dítěte pro hru jsou klacky, kameny, voda, země, další děti.

volná hra = dítě si hraje bez jakéhokoli zásahu dospělého; veškeré pomůcky pro hru si zajistí samo.

volná hra s asistencí = dítě pro hru potřebuje dospělého (aby mu podal nějaké pomůcky apod.)

³ STREJČKOVÁ, Emilie (1998): *Děti pro pětihory*. Toulcův dvůr.

⁴ VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza: *Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [on line]. Rvp,; [citováno 30. 6. 2011].

⁵ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Příběh jako zdroj inspirace i povzbuzení. Úvod do environmentální naratologie*. In DLOUHÁ, Jana a kol.: *Vědění a participace. Teoretická východiska environmentálního vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1656-8.

Na základě znalosti vývojové psychologie dodržujeme předem stanovené rituály, předěly dne, které pro děti představují bezpečná místa. Mezi nimi je prostor pro volnou hru. Při ní průvodce sleduje děti, vnímá jejich podněty a potřeby. Na jejich základě je pak schopen nabídnout menší či větší projekty.

Vzdělávání dětí v lesní mateřské škole Větvička vychází z osobností dospělých – jejich osobnostních předpokladů, dosaženého vzdělání, motivace doprovázet děti. Průvodci nebyli přijímáni na základě dosaženého vzdělání, ale po posouzení možného přínosu, kterým by mohli děti ve školce obohatit. Způsob jejich práce je různorodý, společné jsou postoje ke způsobu komunikace s dětmi – tzv. efektivní komunikace, chápání dětské potřeby volného hraní a dále učení pohledem udržitelného rozvoje, učení prožitkové. Vzdělání průvodců je ve Větvičce nicméně důležité, všichni jsou v současné době vzděláni v pedagogickém oboru.

Velký důraz je kladen na podporu tvořivosti dětí a řemeslnou výrobu. V technickém vzdělávání je obsažena schopnost projevit své představy, dát jim tvar a podobu a navázat na tradiční postupy a řemeslné technologie, které tak můžeme touto formou zachovávat.

Větvička ve svém programu pracuje s lidovými zvyky a tradicemi, snaží se děti učit poznávat a objevovat podstatu věcí, se kterými se setkávají – jídlo neroste v obchodě, dřevo do kamen se může nařezat, hračka vyrobit, koberec můžeme utkat, závěs můžeme ušít. Děti se setkávají převážně s přírodními materiály. Průvodci si sami volí témata, která jsou dlouhodobě zpracovávána s dětmi tak, aby byly u dětí fixovány správné pracovní postupy a návyky, podporována jejich tvořivost a vůle dokončit svou práci. Řemesla jsou vybraná podle schopností, talentu a možností průvodců a podle potřeby dětí.

4. Podmínky vzdělávání

4.1. Materiální podmínky

LMŠ Větvička vznikla jako projekt inspirovaný lesními školkami v Německu Waldindergärten a dánského/skandinávského pedagogického modelu (s ním má zkušenost dokonce polovina všech tamějších předškolních dětí). Podle této dobré praxe a podle tuzemských možností využíváme následujícího zázemí:

Zázemím lesní mateřské školy Větvička je zateplená maringotka typu Orličan vybavená kamny typu Petra. Maringotka slouží k uskladnění věcí - má úložný prostor na náhradní oblečení dětí a na pomůcky pro předškolní vzdělávání, veškeré úklidové pomůcky, nezbytné zásoby pitné vody a pilinové brikety na topení.

Hlavní zázemí školy

Kruhová dřevostavba inspirovaná mongolskými jurtami. Maringotka slouží jako provozní zázemí a jurta jako místo čisté, prostorné, vhodné k odpočinku dětí v případě nepříznivého počasí. Dřevojurta je zateplená, vybavená kamny na dřevo nebo pilinové brikety. V dřevojurtě není k dispozici elektřina ani přípojka na vodovod. Osvětlení zajišťují světlík a prosklená dveře a okna + světlo z baterií.

Dřevojurta je vybavená dětským nábytkem určeným k sezení při manipulaci s předměty (např. při jídle, výtvarných činnostech apod.) - umožňuje oporu zad a jeho velikost odpovídá velikosti dětí.

Děti ve Větvíčce jsou vzdělávány v přírodě – jurta slouží v případě nepříznivého počasí (převlečení dětí, ohřátí, útočiště před silným deštěm nebo větrem...).

Dalším zázemím je přírodní divadlo. Je nejen zázemím pro vzdělávání, ale také - „komunikační“ prostor při setkávání s rodiči dětí a další veřejností nejen při slavnostech. Přírodní divadlo se sestává z pódia a „hlediště“. Pódium tvoří deska z dubových fošen, které jsou uloženy na trámovém roštu. Pro hlediště bylo využito přirozeného sklonu terénu, který je upraven do tří poschodovitě ustupujících segmentů, které jsou zpevněny betonovými tvarovkami a osazeny dřevěnými sedáky.

V zázemí lesní mateřské školy jsou k dispozici:

- dva vyvýšené záhony
- bylinková spirála
- „hmyzí hotel“
- „blátivá kuchyňka“ – slouží dětem k hraní s přírodninami
- nízké lanové překážky upevněné na okolních stromech

Do zázemí patří dvě dřevěné kompostovací toalety přizpůsobené velikostí dětem a jedna suchá toaleta pro dospělé. Kompostéry pro recyklaci.

K umývání slouží pitná voda v uzavíratelných barelech s výpustí, které jsou umístěné v umývárně. Po obvodu umývárny jsou připevněny háčky se značkami dětí, kam si děti každé ráno věší ručník, který si nosí z domova. Odpoledne si ho zabalí do batůžku, v případě potřeby ho rodiče doma vymění za čistý a druhý den si dítě opět ručník pověsí.

Vzdělávací venkovní prostory

Oplocený areál arboreta Sofronka a další okolní lesy a venkovní prostředí. Arboretum vzniklo v roce 1956 jako výzkumné pracoviště, vznikla zde sbírka světového sortimentu druhů borovic. V roce 2009 jeho výzkumný účel skončil, přešlo pod správu příspěvkové organizace města Plzeň jako oddělení pro vzdělávání, veřejnost, vědu a výzkum. Arboretum bylo bezzásahovou zónou, tím Větvička získala na okraji města, v dosahu MHD, skutečný les, nikoli lesopark nebo park, jak je tomu v ostatních částech města. Arboretum je rozdělené na dvě části, Větvička má přístup do obou, nicméně se zdržuje převážně v jeho severní části, kde má zázemí. Dětem se tak dostává možnosti volné hry v lese, kam jinak veřejnost přístup nemá. Ačkoli bylo arboretum vytvořené pro sbírku borovic, je druhově pestré. Vzhledem ke klimatologickým podmínkám (spodní část arboreta je v mrazové kotlině) jsou v arboretu celkem časté teplotní výkyvy – lesní mateřská škola tedy využívá i okolní lesy, také patřící pod správu města Plzně (SVSMP). Nejčastěji přírodní památku Dubí.

Dřevojurta

LMŠ nepožizuje do vybavení hračky, pouze hry a stavebnice. V jurtě je místo pro oblečení a pomůcky průvodců. V jurtě je osvětlení (napájení z baterií).

- 30 dřevěných dětských židlí s opěradly
- 4 stolečky
- knihovnička – s kvalitní dětskou literaturou, dětskými encyklopediemi
- regál s boxy s náhradním oblečením – každé dítě má na boxu svoji značku
- regál pro uskladnění spacích pytlů (děti mají vlastní)
- 9 molitanových matrací
- kapsář na přezůvky,
- úložné prostory pro vzdělávací pomůcky a stolní hry
- náhradní prostěradla
- baterie k osvětlení
- jedna skříň – výtvarné a kreativní potřeby
- závěsné regály pro uskladnění kostýmů, látek a šátků
- hudební nástroje
- kamna na pevné palivo (dřevo, pilinové brikety), příslušenství ke kamnům

Maringotka

- regály pro uskladnění úklidových pomůcek
- pomůcek pro vyrábění ze dřeva a dalších materiálů (včetně materiálu)
- nádobí (nerezové misky, hrnky a příbory, termokonvice)
- karimatky
- sada pro vaření na ohni
- propanbutanová lahev s vaříčem
- čaj a káva v uzavřených plastových boxech
- holínky dětí i průvodců
- další pomůcky

LMŠ Větvička má sídlo na 1. ZŠ, kde má k dispozici i kancelář, nicméně ředitelka školy pracuje ze své domácnosti. V ní je počítač a tiskárna a dokumenty školy uskladněné v souladu s GDPR.

4.2. Živospráva

Po rodině je právě mateřská škola tím, kdo dává dětem základ pro správnou životosprávu. Vedle vyvážené stravy, pravidelného střídání aktivity a relaxace, odpočinku, dostatku pobytu, ohleduplnému vztahu k přírodě a životnímu okolí, klademe důraz na harmonické a bezpečné prostředí v naší škole. Průvodci si uvědomují, že v předškolním věku hraje důležitou roli nápodoba a proto se chovají, tak aby vždy byli správným vzorem pro děti v lesní mateřské škole Větvička.

Strava

Jídlo je přirozenou, nedílnou a důležitou součástí dne nejen ze zdravotních, ale i výchovně vzdělávacích důvodů. Rodiče dětí v LMŠ Větvička se vzdali školního stravování, shodli se na dodávání vlastních svačin a společném odběru obědů z jídelny 1. ZŠ. Průvodci s dětmi dbají o správné stolování a další dobré návyky. Jsou dětem pozitivním vzorem, stolují společně. Svačiny si děti nosí z domova, každé svou vlastní, stejně jako pití. Dojde-li dětem vlastní pití, průvodci zajistí dětem možnost dolít pitné vody do jejich termosek nebo lahvíček. Zákonní zástupci dětí podpisem potvrdili poučení o vhodném jídle donášeném do LMŠ. Průvodci jsou proškoleni v zásadách správné hygienické praxe a mají zdravotní průkaz. Oběd dováží rozvozová firma z jídelny 1. základní školy v Plzni. LMŠ Větvička není potravinářským podnikem.

Odpad se třídí na bioodpad (kompost, vermikompostér), ostatní odpadky si děti odnáší v batůžcích zpátky domů.

Odpočinek

Odpolední odpočinek se odehrává uvnitř dřevu jurty, kde má každé dítě svoji postýlku s matrací, tak aby bylo maximálně zajištěno pohodlí a soukromí dětí, které jsou po obědě spát. Děti odpočívají ve vlastních spacácích a mohou si přinést z domova svůj polštářek či plyšovou hračku.

Do jurty chodí zpravidla mladší děti, pokud se však starší děti, či předškolní děti, cítí unavené, mohou se též odebrat do jurty, kde pokud neusnou, odpočívají v postýlce s ostatními dětmi a poté odcházejí s průvodcem ven.

Děti, které nespí, zůstávají venku s druhým průvodcem a na dekách (přírodní pódium) poslouchají čtený příběh či vyprávění. Povinný jen vždy jeden příběh (cca 20 minut čtení). Po celý týden se čte dětem vždy stejný příběh, tak i děti, které nechodí do mateřské školy celý týden, mají možnost příběh vyslechnout; pro ostatní je to možnost do příběhu hluboce proniknout a bezpečně se v něm zorientovat. Po naslouchání je dětem nabídnuta klidová řízená činnost, které se však nemusí zúčastnit.

Pohyb

Jelikož se děti v podstatě stále nacházejí ve venkovním prostředí, dostává se jim v potřebném množství pohybové aktivity, kterou si však mohou přizpůsobit vlastním potřebám a možnostem. Lesní prostředí děti učí potřebné dovednosti pohybu v terénu (i ve velmi náročném terénu s překonáváním přírodních překážek jako jsou potok, padlé kmeny stromů, prudký svah, husté borůvčí apod.).

Mimo přirozený pohyb při volné hře, řízených činnostech nebo při putování přírodou, cvičí děti jednou týdně jógové cvičení.

Neopomínáme ani cvičení a pohyb s míči a obručemi.

Vztah k přírodě

Rozvinout v dětech citlivý vztah k přírodě považujeme také za výchovu ke správné životosprávě. Je vědecky dokázáno, že děti, které tráví více času venku, jsou fyzicky aktivnější a méně u nich hrozí nadváha či obezita. Pravidelný pobyt v přírodě v dětském věku také omezuje vznik patologických jevů v dospělosti. Malé děti, které si hrají v přírodním prostředí, rychleji rozvíjejí hrubou motoriku. Pobyt v lese má celkový

blahodárný účinek na lidské zdraví, zlepšuje fyzickou kondici a posiluje imunitní systém. K tomu, abychom mohli přírodu dobře vnímat, je důležité si k ní vytvořit vztah, pak dokážeme přírodě lépe porozumět, žít s ní v souladu a respektovat ji.

Děti se pravidelným pobytům v lese přirozeně učí les poznávat, učí se poznávat stromy, se kterými se můžeme běžně v našich lesích potkat. Učí se, že odpadky do přírody nepatří – pedagog průvodce má u sebe sáček, do kterého odpadky, které v přírodě s dětmi najde, ukládá a pak je odnáší do příslušného kontejneru. Častým pobytům venku zažívají děti přirozené změny v přírodě, které přináší střídání ročních období.

4.3. Organizace chodu

Denní řád Větvíčky je dostatečně pružný a reaguje na potřeby a přání dětí, stejně tak jako na momentální počasí. Avšak den má jasně stanovené pevné body, kterými se řídí všichni průvodci, tak aby byly naplněny základní potřeby dětí – především potřeba jistoty a bezpečí.

Dopoledne je dětem umožněna volná hra, která probíhá buď v zázemí, nebo na některém z míst, která jsou dětmi oblíbená a jsou vhodná pro jejich hru. Děti si hrají buď samy nebo v menších či větších skupinkách podle své aktuální potřeby. Dětem je ponecháno soukromí (dle předem dohodnutých pravidel), pokud ho potřebují. Oběd probíhá v zázemí Větvíčky, tak aby děti, které po obědě chodí spát, měly zajištěný vhodný prostor pro spaní či odpočinek.

Po obědě následuje zklidnění a čtení příběhu, které je povinné pro všechny děti – vždy alespoň jeden příběh. Když děti poslouchají jen jeden příběh a pak odcházejí, mají klidové, relaxační aktivity. Během odpoledne jsou dětem nabízeny řízené činnosti (výtvarné aktivity, pracovní činnosti (polytechnická výchova), stolní hry, nabídka sportovních aktivit. Děti mohou těchto činností využít či nikoli.

Provoz školy začíná v 8:00 a končí v 16:00. Děti se scházejí na určeném místě a po té všichni odcházíme společně ke stanovišti „Oáza“, kde se čeká na děti, které se například vlivem dopravní zácpy zdržely někde na trase. Rodiče nebo oprávněné osoby si děti vyzvedávají po obědě ve 3:00 nebo v 16:00 opět na parkovišti.

Harmonogram dne

8:00 – 8:10	příchod dětí na parkoviště, předání průvodcům
8:10 – 8:30	cesta k Oáze, čekání na ostatní děti, přivítání v kruhu
8:30 – 11:20	putování, svačina, volná hra

11:20 – 11:45	hygiena, příprava na oběd
11:45 - 12:30	oběd, úklid po obědě
12:30 – 13:00	odpolední odpočinek, naslouchání - četba
13:00	odchod dětí po obědě
13:00 – 14:00	řízené aktivity nabízené průvodcem (kreativní, klidové, tvůrčí, úkoly pro předškoláky)
14:00 – 14:45	svačina
14:45 – 16:00	úklid hraček a pomůcek, odchod k místu, kde si děti vyzvedávají rodiče
po 16:00 (v zázemí)	předem dohodnuté akce v zázemí školky – slavnosti, Paveve (neformální setkání rodičů), brigády, Táta akce, Buchtí akce, přednášky apod. Rodiče s dětmi mohou, za předem dohodnutých podmínek, v jurtě přenocovat.

4.4. Řízení Lesní mateřské školy Větvička

Ředitelka Lesní mateřské školy Větvička je jedním z pedagogů – průvodců mateřské školy a zároveň přebírá zodpovědnost za chod školy, na které se však podílí celý tým průvodců.

Důležité změny a organizační záležitosti řeší a schvaluje celý tým na poradách, které se konají jednou měsíčně. Kolektiv Větvičky pracuje v souladu.

Povinnosti, práva a úkoly jsou jasně definovány v náplni práce každého pedagoga – průvodce.

4.5. Personální a pedagogické zajištění

Počet pedagogických pracovníků – průvodců: celkem 5 osob, které vykonávají přímou pedagogickou činnost. Po celý den jsou s dětmi neustále dvě dospělé osoby (z toho nejméně jeden pedagog).

Ve školním roce 2019/2020 jsou v týmu LMŠ Větvička čtyři průvodkyně a jeden průvodce. Tři průvodkyně jsou vysokoškolsky vzdělané (učitel pro MŠ); jedna z nich své vysokoškolské studium dokončuje obhajobou bakalářské práce v září 2019, jedna průvodkyně je asistentkou pedagoga; průvodce má ukončené středoškolské vzdělání - učitel MŠ. Ředitelka školy má odpovídající vzdělání, které jí opravňuje vést lesní mateřskou školu zapsanou v rejstříku škol a školských zařízení.

Průvodci se podle svých možností dále sebevzdělávají, mají kurz první pomoci.

Specializované služby zajišťují specialisté v oboru (klinický logoped, neurolog, apod). Po konzultaci s rodiči může být některým dětem doporučena návštěva PPP v Plzni, většinou kvůli posouzení školní zralosti.

4.6. Spolupráce s rodiči

Pedagogická koncepce Lesní mateřské školy Větvička, z níž vychází její program, provozní a školní řád, staví na propojení života rodiny s děním ve škole. Proto je žádoucí, aby rodiny přihlášených dětí aktivně spolupracovaly se průvodci Větvičky, účastnily se rodičovských schůzek, slavností, společných výletů, prací na pozemku lesní mateřské školy apod.

Rodiče přihlášených dětí spoluprací získávají komunitní prostředí, kde lze navázat nová přátelství, posílit informovanost průvodců o potřebách dětí, vytváří se prostor pro sdílení společných problémů a zážitků mezi rodinami i průvodci.

Pomocí rodičů lesní mateřská škola získává nejen pomoc materiální, ale i fyzickou, což zapadá do zastřešujícího rámce vzdělávání ve Větvičce – do udržitelného rozvoje.

Společnou péčí rodiče dětí posilují toto předškolní zařízení, získávají k němu hlubší vztah.

Ke komunikaci s rodiči slouží zejména pravidelné týdenní informační e-maily, zveřejňování letáků a informací na webových stránkách lesní mateřské školy a v neposlední řadě na facebookovém profilu Větvičky. Nezbytný je, samozřejmě, osobní kontakt průvodců s rodiči.

Z iniciativy rodičů dětí vzniklo tzv. Paveve - nepravidelné setkávání rodin ve školce – pátky večer. Vznikl tak neformální prostor pro setkání rodin dětí s průvodci. Tam rodiče diskutují nejen o dětech a jejich vzdělávání, ale konají se i tzv. školnické práce, opečovává se prostor, přes týden dětmi využívaný. Takovým sblížením vzniká prostor pro uvolněnější komunikaci, sdílení pocitů, návrhů a podnětů, na jejichž základě vylepšujeme chod i program lesní mateřské školy.

4.7. Adaptace

Při nástupu dětí do lesní mateřské školy Větvička se počítá s tím, že každé dítě má jinou schopnost se adaptovat a zvládnout novou situaci jak po stránce časové, tak z hlediska sociální vyspělosti, proto tento adaptační proces není časově předem ohraničen ani rozpracován, prolíná celým dnem a všemi činnostmi.

Větvička úzce spolupracuje s celými rodinami, nejen s dětmi, proto je třeba brát adaptaci nejen jako adaptaci dítěte, ale adaptaci celé rodiny na novou životní roli jejich dítěte.

LMŠ Větvička umožňuje Adaptační proces, který slouží rodičům/zákonným zástupcům nově přihlášených dětí. Po dohodě s pedagogem mohou navštěvovat provoz LMŠ spolu se svým dítětem. Standardní doba je 2 týdny, možno individuálně prodloužit podle potřeby dítěte. Adaptační proces dítěte může trvat první měsíc, po této době tým pedagogů s ředitelkou školy spolu s rodiči zhodnotí, zda je dítě schopno dále navštěvovat LMŠ. Rodič/zákonný zástupce – během svého pobytu s dítětem v provozu LMŠ - přebírá veškerou zodpovědnost za své dítě.

Adaptačním procesem se nerozumí pravidelné navštěvování dospělého doprovodu školky během roku. Je to možné pouze po předchozí domluvě s pedagogem.

Přítomnost rodiče/zákonného zástupce je vázána pravidly – snaží se co nejméně zasahovat do dění ve škole, snaží se nepomáhat tam, kde svou práci konají pedagogové. Snaží se být tichou oporou, která se postupně od celé skupiny odlučuje.

Cíl adaptace:

- postupně a nenásilně se sblížovat a „vrůstat“ do kolektivu, poznávat nové kamarády
- loučit se s rodiči bez pláče, klidně
- poznávat nové prostředí, nový režim a rytmus dne
- nenásilně se vyrovnávat s novou situací – pokoušet se o samostatnost při sebeobsluze za pomoci dospělých i druhých dětí, učit se řešit nové situace
- postupně vyjadřovat své potřeby, názory
- hledat si své místo
- pro ostatní: přijímat nové děti do svých her a poznávat jejich přání a potřeby a pomoci jim radou i skutkem

Dítě je adaptované, jestliže:

- zůstává se Větvičce bez rodičů
- pozoruje děti
- bere si samo pomůcky a náradí
- přijde – nejprve na pokyn průvodců – posléze samo - do komunitního kruhu
- sedí u stolu při jídle a snaží se samostatně najíst

- nevyžaduje od průvodců potvrzení, že matka přijde
- odchází na WC podle potřeby
- ví, kde má své věci
- strpí nebo vyhledává pomoc průvodce
- osloví průvodce a vyjádří svůj požadavek
- strpí nebo vyhledá pomoc jiného dítěte
- reaguje bez pláče a odporu na pokyny, vysvětlení průvodců
- respektuje režimové momenty bez pláče⁶

4.8. Smíšená třída

Smíšená třída ve Větvičce není důsledkem prostorového uspořádání nebo ekonomického vlivu, je to pedagogický záměr.

Čím je věkový rozdíl mezi dětmi větší, tím jsou bohatší a pestřejší kontakty mezi nimi, mají více příležitostí k nápodobě, komunikaci, čímž se přirozeně rozvíjí jejich komunikační schopnosti.

Osvojují si více sociálních rolí i strategií jednání a rozhodování.

Učí se, jak se uplatnit a prosadit, tedy obstát v různorodé skupině. Mají možnost střídat a ujasňovat si věkové role, učí se přecházet z jedné do druhé (pětileté dítě je starší než tří- a čtyřleté, ale je mladší než šestileté) a mají možnost zažít všechny.

Pro další život člověka je právě v předškolním období nejdůležitější to, že smíšené třídy poskytují přirozené podmínky pro socializaci dítěte, tedy jeho začlenění do širšího společenství lidí již mimo dítěti známou rodinu. Navazovat kontakty s dalšími, různými lidmi, bude dítě muset zvládat po celý život a mělo by se to naučit přirozenou cestou. Právě smíšené třídy dávají příležitost, která se již v průběhu dětství a dospívání nevyskytne. V základním a středním vzdělávání budou převážnou většinu dnů trávit pouze s věkově stejnými vrstevníky.⁷

4.9. Práce s předškoláky

Předškoláci, tj. děti, které do 31. 8. 2019 včetně dovršily 5. rok věku, jsou – z hlediska klíčových kompetencí - sledovány tak, aby ředitelka mohla do konce roku 2019 informovat rodiče o jejich školní zralosti a

⁶ Inspirováno popisem adaptačního procesu Školky Božkov (Soukromá mateřská škola Plzeň – Božkov)

⁷ KAPUCIÁNOVÁ, Magdalena, ředitelka MŠ Semínko Praha, přednáška pro Asociaci LMŠ, duben 2012

připravenosti. V první polovině ledna 2020 je zákonným zástupcům předškoláků nabídnuta schůzka, jejímž účelem je poskytnout veškeré informace ohledně počátku školní docházky.

Předškoláci pracují s portfoliem – *Portfolio předškoláčka* z nakladatelství D + H. Předškolákům se věnují jednotliví průvodci tak, aby každý předškolák měl na konci školního roku své pracovní portfolio vypracované. Doba, která se jeví jako nejvhodnější pro cílenou, vědomou práci na portfoliích – po naslouchání příběhu. Každý předškolák má svého garanta, průvodce, který s ním, v druhém pololetí školního roku, pracuje na jeho dlouhodobém úkolu. Úkol vychází z přání předškoláka, staví na jeho silných stránkách, průvodce je pomůže naplánovat a pomáhat s realizací. Především tak, že jej podporuje, aby úkol dokončil a byl tak vystaven úspěchu. Plánuje se přiměřeně s ohledem na schopnosti, dovednosti a vědomosti dítěte. Kladou se mu přiměřené výzvy.

Každý předškolák je na konci školního roku slavnostně „vyřazen“ z docházky do Větvičky. Tato slavnost je rituálem přechodu ze školky do školy, předškolák na ní prezentuje výsledek svého dlouhodobého úkolu, dostane fotoknihu dokumentující jeho cestu předškolním vzděláváním.

4.10. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Lesní mateřská škola Větvička přijímá děti od dvou let – po individuální domluvě s ředitelkou a průvodci. Tyto děti jsou přijímány nanejvýš dvě a na dva dny v týdnu. V den, kdy jsou přítomné programu školky, je přítomen ještě třetí průvodce. Všichni průvodci si uvědomují specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Denní skupina dětí ve Větvičce je natolik malá, že je možné – se třemi průvodci - splňovat potřeby dětí v celém věkovém spektru.

4.11. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami; vzdělávání dětí nadaných

Pokud se tým průvodců shodne, že některé ze svěřených dětí vykazuje odchylky od normy ve svém vývoji a rozvoji, obrátí se prostřednictvím ředitelky na rodiče dítěte, se kterými o tomto problému diskutuje. Systém péče o děti s přiznanými podpurnými opatřeními je vypracován ve školním řádu LMŠ Větvička. LMŠ

Větvička má vypracovaný seznam odborníků, na které je možné se obrátit s žádostí o diagnostiku dítěte. pedagoga.

Malá skupina dětí a přítomnost dvou až tří průvodců denně umožňuje individuální přístup k dítěti. Zároveň prostředí – podnětné a zdravé, dostatek fyzického pohybu a respektování dalších základních potřeb usnadňuje začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i dětí nadaných.

5. Vzdělávací obsah

Jsme přesvědčeni, že podmínky pro rozvoj klíčových kompetencí jsou obzvláště příznivé za předpokladu, že má dítě dostatek pohybu v přírodě, pohybuje se ve smíšené třídě, jsou mu kladeny přiměřené výzvy a je doprovázeno kompetentním učitelem.

Všechny klíčové kompetence popsané v RVP PV, tedy kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální a kompetence činnosti a občanské (a Lesní klub Větvička klade důraz i na kompetenci, nepopsanou přímo v jednotlivých oblastech dle RVP PV – jednat spravedlivě) jsou sledovány, rozvíjeny a posilovány tak, aby před nástupem do základního vzdělávání bylo dítě harmonicky připravené na tuto svou další životní etapu.

JÁ A MOJE TĚLO

Zázemí lesního klubu je cca 2 km od místa předání dětí rodiči. Děti tedy **každý den rozvíjejí hrubou i jemnou motoriku již, ale nejen, během cesty**. Les představuje proměnlivý terén, společně s proměnlivým počasím se rozvíjí také soustředěnost a pozornost. Děti stejnou cestu zažívají různým způsobem – jednou po ní jdou, jindy, vlivem počasí, se klouzají... Důležitým prvkem je spontaneita a jistá míra rizika, která je dětem dopřána. Děti si samy určují – v rámci možností – kudy půjdou a které překážky zdolají.

Hrubá motorika:

- chůze po nezpevněném i zpevněném povrchu
- děti překonávají přirozené překážky, chodí, běhají, skáčou, přelézají (zdokonalují rovnováhu), plazí se, lezou, převalují se
- manipulaci s různými předměty cestou do zázemí (drobné kamínky, šišky, dlouhé klacky)
- rozvoj obratnosti a koordinace – nošení či táhnutí klacků

- hod šiškou či kamínkem na cíl
- rozvoj obratnosti a odvahy na nízkých lanových překážkách – zázemí školky

Jemná motorika:

- manipulací s drobnými přírodninami - cesta do zázemí, dopolední volná hra, odpolední nabízené činnosti (výtvarné, konstruktivní,...)
- děti, jsou vedeny ke správnému úchopu tužky
- stříhání na čáře či jen rozstříhávání papíru na malé kousky
- šití, navlékání (korálky nebo přírodniny), lepí, obkreslují, pracují s ovčím rounem
- práci s papírem – skládání, přehýbaní, trhání, muchlání
- práce s hlinou (jílem) či bahnem - možnost hlinu v rukou zažít, osahat ji, „obouchat“ ji, prohmatávat, koulet z ní kuličku, hada a pokud samy chtějí dát ji v poslední fázi i tvar
- práci u ponku – přebírání spojovacího materiálu, zatloukání, řezání, odkůrování větviček za pomoci pořízu,...

Samoobsluha:

Děti jsou vedeny k **samoobslužnosti** při všech činnostech. Je jim průvodcem poskytnuta pomoc či opora, jsou vedeny k tomu, aby si pomáhaly navzájem – je u nich podporován úspěch a samostatnost. Podmínky v zázemí jsou připraveny tak, aby se děti mohly samy **svlékat a oblékat**, aby jim bylo dostupné jejich náhradní oblečení, aby je poznaly. Děti si po svačině a obědě samy uklízí svačinové krabičky do batohů, jsou vedeny k tomu, aby pečovaly o své věci.

V programu lesního klubu se objevuje i **příprava společného jídla** (polévka nebo svačina) – děti se podílí na celém procesu (**čistí zeleninu, ovoce, krájí, míchají, aranžují**).

Děti jsou vedeny k tomu, aby se **podílely na úklidu jak věcí**, které samy použily, tak **společných prostor** (např. **jídelní stoly, náradí a pomůcky na hraní, zahradničení**).

Je dbáno na **individuální tělesné potřeby dětí** – ve smíšené skupině jsou **různé nároky na tempo a délku trasy**. Proto je možné skupinu na určitých úsecích rozdělit a dopřát dětem kratší cestu nebo naopak rychlejší způsob přemístění. Je dbáno na to, aby byly uspokojeny individuální potřeby dětí – **teplotní komfort, potřeba odpočinku, spánku, jídla, látkové výměny, potřeba soukromí**.

Průvodci dbají na to, aby byla dětem dopřána **volná hra**, ale aby jim byly nabízeny i **řízené činnosti**, které děti rozvíjí. Předškolní děti se učí nápodobou, nejdůležitějším úkolem průvodců tedy je poskytovat dětem pozitivní vzory a vhodně reagovat na jejich potřeby.

JÁ A MOJE PSYCHIKA

JAZYK A ŘEČ

Děti jsou stimulovány **k rozhovorům, vyprávění, diskuzím**. V zázemí je pro děti k dispozici **knihovnička** s volným přístupem. Dětem je každý den **čteno (vyprávěno)**. Děti jsou sledovány z hlediska **správné artikulace** a řečových vad, pokud se objeví odchylka od normy, je rodičům doporučena logopedická péče.

- **zpívání, recitace - říkadla, básničky** – během cest, ale i jindy
- volné či řízené dramatizace – přírodní divadlo
- **poslech hudby a audio textu – relaxace, zklidnění, odpočinek**
- **poslechové hry, rozlišování zvuků** – zejména v přírodě kolem sebe
- vnímání ticha a rozvoj dovednosti mlčet či mluvit tzv. „krátkým“ hlasem
- práce s pomůckami pro **napodobování grafických symbolů, tvarů, čísel, písmen**
- kontakt s **piktogramy a symboly** – zejména s **dopravními a orientačními značkami**

POZNÁVACÍ SCHOPNOSTI A FUNKCE, PŘEDSTAVIVOST A FANTAZIE, MYŠLENKOVÉ OPERACE

Děti mají každodenní příležitost (cesty přírodou k zázemí) přímo **pozorovat dění kolem sebe** – ať už **dění přírodní** nebo **tvořené člověkem**, dění je pozorováno, je-li pro dítě aktuální potřebou, pak i **zaznamenáno** či podrobena **dalšímu zkoumání**. Průvodci dbají na to, aby děti nezahlcovaly poznatky a vědomostmi a předávali jim především takové informace, o které děti mají zájem. Průvodci dbají na to, aby byli pravdiví.

- vědomé zkoumání dění kolem sebe všemi smysly - **tvary, velikosti, barvy, vůně, chutě, zvuky** (různými materiály - zejména přírodní, ale jen ty)
- přirozená manipulace s různými předměty, **zkoumání a objevování jejich vlastnosti, experimentace** – **volná i řízená činnost**
- podpora ve tvořivosti – zejména vystavením volné hře v přírodě (hra s přírodninami, tvoření s výtvarným materiálem, atd.), při tom materiál přirozeně **třídí, uspořádávají, porovnávají**
- **stolní hry** - rozvoj **paměti, postřehu, odhadu, koncentrace**

- vysvětlování, **objasňování pojmů a poznatků z okolního světa** - na základě aktuálního zájmu a potřeb dětí (verbálně, přenosem poznatku z průvodce k dítěti) taktéž jsou děti vedeny k hledání vlastních odpovědí pomocí knížek, médií)
- **koloden – 1x týdně v případě příznivého počasí** - používání kol, odrážedel, koloběžek (přirozený rozvoj poznávání obrazně znakových systémů - dopravní značky, piktogramy)
- **řešení praktických problémů**, hledání různých možností řešení – společná péče o zázemí
- **orientaci v denní době** - pevně daný rytmus dne, s dodržovanými rituálními předěly
- **orientaci v čase** - stolec ročních období a kalendář tradičních akcí
- **orientaci v plynutí ročních období** - proměnlivost okolní přírody, dodržování tradičních slavností, přibližuje dětem přirozené časové i logické posloupnosti dějů a událostí

Předmatické dovednosti:

Rozvoj předmatických dovedností je přirozenou součástí pobytu v přírodě a volné hry dětí. Průvodci dbají na dodržování správného názvosloví.

- **číselná řada** – počítání, jak dlouho potrvá vlaku přijet na zastávku od doby, kdy klesnou závory – vlak děti vidí zpravidla každý den, počítání dětí v ranním kruhu;
- **základní geometrické tvary** – např. při skákání panáka, který je nakreslený cestou k zázemí, uspořádání stolů, lavic, karimatek, podsedáků....
- **měření – délky, množství** - k měření jsou používány vlastnoručně vyrobené tzv. montessori pomůcky, měří se ale i nalezeným klackem, provázkem apod.

SEBEPOJETÍ, CITY, VŮLE

V lesním klubu Větvička je dětem umožněna **volná hra**. Je dbáno na to, aby děti měly příležitost k činnostem vyvolávajícím pohodu, veselí.

- hry s **kostýmy, látkami a šátky**.
- **houpání, běhání z kopce, válení sudů** - „ilinx“pocit

Děti mají možnost hrát takové hry a provozovat takové činnosti, ve kterých jsou si jisté, úspěšné. Každodenní putování rozvíjí a posiluje vůli a vytrvalost, řízené naslouchání a společné stolování rozvíjí sebeovládání. Dětem je umožněno estetické a tvůrčí vyžití (realizují se **výtvarně, dramaticky, pohybově, hudebně** – v zázemí školky jsou Orfeovy hudební nástroje, průvodci mají k dispozici kytaru, flétny).

Nezbytnou součástí programu jsou kvalitní příběhy. Příběhy jsou čerpány ze stále se rozrůstající knihovničky v jurtě, ale jsou doplňovány i prostřednictvím výpůjček z místní knihovny, se kterou lesní klub Větvička spolupracuje.

Průvodci se také soustřeďují na pojmenovávání, rozlišení a práci s emocemi. K dispozici je např. pomůcka Scio – Ferda a jeho mouchy pro rozvoj emoční inteligence.

Každému dítěti je umožněno být svůj, jiný než ostatní. Průvodci se snaží dát dětem čas na to, co potřebují. Děti jsou vedeny k tomu, aby dobře vycházely s ostatními ve skupině s tím vědomím, že nemusí být vždy se všemi „kamarády“. Přátelství je důležitou hodnotou u průvodců i dětí.

JÁ A LIDÉ KOLEM MĚ

- **Průvodci svým pozitivním vystupováním** (komunikace mezi sebou, s dětmi, s rodiči) zprostředkovávají vzory chování dětem.
- Dětem je poskytován **čas a prostor pro běžnou komunikaci**.
- **Při volné hře jsou přirozeně zastávány dětmi různé role a postavení**.
- Děti jsou vedeny ke **spolupráci, sdílení a aktivnímu naslouchání druhému**.
- Je respektováno osobní vlastnictví dětí, ale zároveň je zpřístupňován pocit **dělení se**.
- Děti mají příležitost poznávat hodnotu věcí (vyrobených, vypěstovaných) i lidské práce (**zatopení, připravení jídla, uklízení...**) toho všeho jsou přítomny, u všeho můžou asistovat).
- Tím, že je pevně dán **rytmus dne**, děti mají bezpečné a poznané mantinely, ve kterých se smí svobodně pohybovat. To – mimo jiné – znamená, že se střídá dynamika akcí, děti zažijí rychlé, divoké akce i jejich protiváhu – **zklidnění a relaxaci**. I tady je důležitou součástí vzdělávání předávání kvalitních příběhů.

JÁ A NAŠE SPOLEČNOST

- Průvodci svým pozitivním vystupováním (komunikace mezi sebou, s dětmi, s rodiči) zprostředkovávají vzory chování dětem.
- Průvodci stanovují základní **pravidla** pro dění ve školce. Tato pravidla jsou dětem vysvětlována tak, aby byla srozumitelná, aby jich nebylo mnoho. Děti jsou přizvané k spoluvytváření pravidel.

- Volná hra je dobrým nástrojem pro námětové hry. Hry, ve kterých se děti dostávají do různých společenských rolí, spontánní dramatizace dětí, jejich konstruktivní i výtvarné projekty – průvodce toto nejen pozoruje, ale umí i ocenit.
- Společně s průvodci a rodiči děti připravují tradiční **slavnosti**.
- V programu jsou plánovány i návštěvy **divadla či jiného kulturního zařízení (výstavy)**.
- Děti **naslouchají hudbě, mluvenému slovu – próze i poezii**.
- Pro školní rok 2019/2020 je naplánovaná pravidelná (1 x za 4 – 5 týdnů) spolupráce s domem SeneCura (dům s pečovatelskou službou) – **kontakt a společná činnost se seniory**.

JÁ A PŘÍRODA KOLEM MĚ

Lesní MŠ Větvíčka je svým zaměřením a pedagogickou koncepcí přirozeně ekovýchovný. Uvědomujeme si, že přírodní prostor, ve kterém se děti mohou samy pohybovat, se ve městě stále zmenšuje. Nabídka LMŠ a tedy **přirozeného bytí v přírodě**, je pro městské děti šancí, jak zažívat přírodu skutečně každý den za každého počasí. Je prevencí mnoha patologických stavů – od fyzických jako je neobratnost, obezita, neschopnost zvládat nerovný terén, k psychickým problémům.

Vytváříme dětem – ale i jejich rodičům - prostředí, ve kterém se můžou cítit dobře, bezpečně a zdravě. Umožňujeme dětem bezpečně riskovat.

Děti nenásilnou a přirozenou cestou získávají základní i širší poznatky a vědomosti o rostlinách, živočiších a přírodních dějích v regionu.

Environmentální vzdělávání ve Větvíčce lze rozdělit do tří rovin.

- **každodenní kontakt s přírodou** (být venku v přírodě)
- **schopnost kontaktu s přírodou** (např. jak být oblečení, poznat různé druhy rostlin a živočichů, co se dá v lese jíst, co dělat při bouřce apod.)
- **získávat návyky a zkušenosti týkající se vhodného chování k přírodě** (vědomí **důsledků mezi chováním a enviromentálními problémy**)

Ekologický provoz ve Větvíčce - environmentální přesah se objevuje nejen v samotném vzdělávacím obsahu, ale i provozu klubu, ve stravování.

- děti i průvodci minimalizují odpady, biologický odpad se kompostuje
- na střeše marigotky je umístěn solární panel, který napájí baterie sloužící k osvětlení jurty
- při výstavbě zázemí klubu (dřevojurta) jsou použity zejména přírodní materiály
- průvodci nepořizují do zázemí umělé hračky, děti pracují s reálnými nástroji (pilky, kladiva apod.)
- nábytek v zázemí je buď recyklovaný (vyřazené vybavení státních MŠ) nebo vyrobený místní firmou (spolupráce s učňovskými a studentskými učilišti a školami)
- rodiče dětí jsou poučeni o vhodných svačinách, obědy se připravují v jídelně 1. Základní školy v Plzni
- děti mají k dispozici pestré venkovní prostředí – nechybí zde ani potok a rybníky
- v zázemí školky jsou vybudovány dva vyvýšené záhony, na kterých děti s průvodci pěstují ovoce, zeleniny, bylinky a okrasné květiny
- místo uměle vytvořených prolézaček a laviček děti využívají převážně kmeny stromů, kameny, nerovný terén lesa
- v arboretu, je obora s daňky, děti mohou pozorovat tato zvířata během celého roku, mají k nim – s průvodci přístup, mohou se tedy podílet i na péči o ně (jen krmení)
- děti pobývají venku za každého počasí
- rámcem vzdělávání je udržitelný rozvoj
- Větvička spolupracuje s odborníky, kteří dětem přibližují přírodu po odborné stránce
- průvodci stále rozšiřují své přírodovědné obzory – například účastí na přírodovědných expedicích či kurzech přírodní pedagogiky

6. Organizace vzdělávání

Děti jsou přijímány zpravidla ve věku od tří do šesti až sedmi let a jsou ve skupince 15 dětí. Každý den jsou přítomni 2 dospělí průvodci – pedagog a asistent pedagoga, případně 2 pedagogové.

Kritéria pro přijímání dětí do Lesní mateřské školy Větvička jsou uvedena v aktuálním Školním řádu. Přijaté děti jsou dle zákona o Správním řádu zveřejněny pod registračním číslem, a to na webových stránkách organizace a osobním emailem rodičům.

Odpovědnou osobou za správný proces přijímání dětí je ředitelka Lesní mateřské školy Větvička.

7. Evaluační systém

Evaluace je nástrojem, který nám má pomáhat ověřit, zda pracujeme jako profesionálové, kteří mají nadhled, konají vědomě, s respektem, vytvářejí bezpečné a srozumitelné prostředí pro děti i sebe.

Pomáhá členům týmu rozumět stejně pojmům, pracovat v týmovém souladu (dělat klíčové věci, např. rituály, shodně), pracovat na hlubším pochopení potřeb malého dítěte.⁸

S evaluací pracujeme v několika rovinách – evaluace organizace, výchovně vzdělávacího procesu i evaluaci vlastní, tedy evaluaci průvodce či ředitelky.

Organizace:

- Účetní uzávěrka - výsledovka, rozvaha (LMŠ Větvíčka má smlouvu se Střediskem služeb školám, to zajišťuje mzdovou a personální agendu; svou účetní má i zřizovatel - organizace KoŠ, z. s.)
- Porady
Porady se konají jednou za měsíc, v předem určený den (určeno v přípravném týdnu před zahájením školního roku). Ředitelka předem představí program (mail, google dokumenty), který mohou ostatní z týmu připomínkovat, doplňovat. Z porady je vyhotoven zápis, který je přístupný členům týmu (google dokumenty).
- Dotazník pro zkvalitnění provozu a bytí lesní mateřské školy Větvíčka
Dotazník je rodičům zaslán před koncem školního roku, je stanoveno datum, do kdy je třeba jej vyplnit a datum schůzky, na které lze nad dotazníky diskutovat.

Výchovně vzdělávací proces:

- diagnostika všech dětí 2 x ročně (formulář evaluační záznam o pozorování dítěte)
- diagnostika předškoláků – 2 x ročně (dotazník k ověření osvojení očekávaných výstupů vzdělávacího programu lesní mateřské školy Větvíčka)
- zápisy do třídní knihy
- hovory o dětech při poradách
- epizodické záznamy jednotlivých průvodců: např. fotografování denního dění, epizodické - psané - záznamy vkládané do portfolií jednotlivých dětí (součást třídní knihy)

⁸ Inspirováno dokumentem Hodnotící kritéria Lesní školky Hvězdy v lese, z. s. 2016/2017

- naplňování obsahu ŠVP se hodnotí průběžně během školního roku. Osobou pověřenou je hlavní pedagog. Své závěry diskutuje při pedagogických radách – 1 x měsíčně. V rámci přípravného týdne (srpen 2020) proběhne diskuze nad naplněním ŠVP v roce 2019/2020 a jeho revize pro další školní rok.

Pedagogové:

- na úvod porady hovory o aktuální atmosféře v týmu
- manuál pro průvodce pro práci s předškoláky – autoevaluační nástroj
- v náplni práce průvodce je stanoveno, že každý průvodce 2x ročně připraví autoevaluační zprávu, hodnotí vlastní práci. K tomu slouží materiál: *Evaluace průvodců v lesním klubu Větvička*. Svoji práci dále může hodnotit podle struktury etického kodexu pedagoga lesní školky. O výsledcích se diskutuje na poradě k tomu určené.

Schůzky s rodiči:

- nejméně 2x za rok (začátek školního roku a jeho konec - diskuze nad dotazníky)
- během roku konzultace na vyžádání rodičů či na vyžádání ředitelky školy

8. Hospodaření lesního klubu Větvička

Za hospodaření lesní mateřské školy Větvička je zodpovědná předsedkyně KoŠ, z. s. a zároveň ředitelka Větvičky. Svá rozhodnutí v oblasti hospodaření dělá v součinnosti s hospodářkou spolku.

9. Členství v zastřešujících organizacích

Lesní mateřská škola Větvička je řádným, certifikovaným, členem Asociace lesních mateřských škol.

10. Použitá literatura a prameny

ŠVP Větvičky „Rok v lese“, zejména jeho struktura, byl inspirován Školním vzdělávacím programem „Celý den pod širým nebem učíme se z přírody“ z roku 2012, který zpracovaly: Johana Passerin, PhDr. Tereza Vošahlíková, Mgr. Veronika Kaločová

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Příběh jako zdroj inspirace i povzbuzení. Úvod do environmentální naratologie*. In DLOUHÁ, Jana a kol.: *Vědění a participace. Teoretická východiska environmentálního vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1656-8.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina, Ph.D.: *Venkovní činnosti v předškolním věku (prezentace) Pro Větvičku, Plzeň 7. 3. 2013*

RVP PV, úplné znění k 1. září 2017

STREJČKOVÁ, Emilie (1998): *Děti pro pětihory*. Toulcův dvůr.

VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza: *Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [on line]. Rvp,; [citováno 30. 6. 2011].